

LBRIS

We know
books

DR. SOCIOLOG
MARIAN MOCANU

**DIVORȚUL PĂRINȚILOR
ȘI ÎNSTRĂINAREA
PSIHO-EMOȚIONALĂ
ÎN RELAȚIA TATĂ-FIU**

TRITONIC

Tritonic Books

București – 2022

Dr. Sociolog: Marian Mocanu

**DIVORȚUL PĂRINȚILOR ȘI ÎNSTRĂINAREA PSIHO-EMOȚIONALĂ
ÎN RELAȚIA TATĂ-FIU**

Copyright © Dr. Sociolog: Marian Mocanu

Copyright © TRITONIC 2022 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzilor nr. 5, București

e-mail: editura@tritonice.ro

www.tritonice.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu

recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):

http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția Sociologie este coordonată de prof. univ. dr. Gabriel Jderu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOCANU, MARIAN

**Divorțul părinților și înstrăinarea psiho-emoțională în relația
tată-fiu / Marian Mocanu. - București : Tritonic Books, 2022**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-749-597-3

316

Coperta: Alexandra Bardan

DTP: Ioan Dorel Radu

Editor: Rebeca Cojocaru

Comanda nr. SOC02/2022

Bun de tipar: Aprilie 2022

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

Prefață.....	9
--------------	---

Capitolul I. Dinamica și funcționalitatea familiei

I.1. Familia.....	13
I.1.1. Definiții conceptuale.....	14
I.1.2. Întemeierea familiei.....	17
I.1.3. Structura familiei.....	19
I.1.4. Statusuri și roluri familiale.....	25
I.1.5. Caracteristici ale familiei.....	30
I.1.6. Satisfacția vieții de familie.....	35
I.1.7. Funcțiile familiei.....	36
I.1.8. Semnificația tipului de familie în dinamica acesteia.....	41
I.1.9. Teorii asupra familiei.....	52

Capitolul II. Divorțul ca impact și fenomen socio-demografic

II.1. Divorțul.....	59
II.1.1. Cadru general.....	59
II.1.2. Divorțul din punct de vedere psiho-social.....	64
II.1.3. Divorțul din punct de vedere juridic în spațiul social al României.....	70
II.2. Perspectivă statistică privind divorțialitatea în România.....	77
II.2.1. Divorțul în România post-comunistă.....	77
II.2.2. Situația divorțialității în România.....	81
II.3. Consecințe ale divorțului.....	102
II.3.1. Consecințe ale divorțului asupra partenerilor cuplului.....	102
II.3.2. Consecințe ale divorțului asupra copiilor.....	112
II.3.3. Consecințe ale divorțului în societate.....	130

Capitolul III. Dinamica status-rolurilor parentale în context socio-familial

III.1. Introducere cu privire la status și rol parental.....	141
III.1.1. Teorii în definirea și înțelegerea statusului și rolului.....	142
III.2. Sistemul familial.....	153
III.3. Rol și status parental.....	162
III.3.1. Parentalitate în societatea modernă.....	162
III.3.2. Modificări ale caracteristicilor parentale în secolul XXI.....	166
III.3.3. Conflictele de rol în asumarea rolurilor parentale.....	187
III.4. Factori, condiții și situații care pot influența dinamica status-rolului parental.....	195
III.4.1. Introducere.....	195
III.4.2. Alienarea parentală și afectarea dinamicii diadei părinte-copil.....	202

Capitolul IV. Disponibilități ale cercetării sociologice asupra problemei înstrăinării relațiilor tată-fiu

IV.1. Introducere.....	205
IV.2. Cadrul teoretic al cercetării.....	205
IV.3. Universul Cercetării.....	206
IV.4. Definiții ale divorțului.....	208
IV.4.1. Definiții nominale ale divorțului.....	208
IV.4.2. Definiția operațională a divorțului.....	208
IV.5. Definiții ale relației tată-fiu.....	208
IV.5.1. Definiție nominală a relației tată-fiu.....	208
IV.5.2. Definiție operațională a relației tată-fiu.....	209
IV.6. Aspecte metodologice.....	210

Capitolul V. Analiza și interpretarea datelor

V.1. Dimensiunea relațională.....	219
V.1.1. Dinamica relațională dintre tată și fiu.....	219
V.1.2. Dinamica relațională mamă-fiu.....	256
V.1.3. Dinamica relațională dintre respondent și frații săi.....	272
V.2. Dimensiunea separării cuplului (divorțul părinților).....	283
V.3. Dimensiunea afectiv-emoțională.....	303
V.4. Dimensiunea materială (economică, financiară).....	314
V.5. Dimensiunea educațională.....	323

Concluzii generale.....	335
Bibliografie.....	349
Anexe.....	375
Mulțumiri.....	384

GRAFICE ȘI TABELE

Grafice

Grafic 1. Surse ale cunoașterii partenerului.....	18
Grafic 2. privind momentele apariției primului copil.....	18
Grafic 3. Structura nucleelor familiale conform recensământului populației din anul 2002.....	45
Grafic 4. Rata divorțialității la nivel național și al Municipiului București.....	83
Grafic 5. Evoluția căsătoriilor și a divorțurilor (2011–2016).....	84
Grafic 6. Rata divorțialității în România în perioada 2000–2015.....	88
Grafic 7. Structura persoanelor care au divorțat în anul 2018 pe grupe de vârstă și sexe.....	93
Grafic 8. Divorțurile pe județe în anul 2020.....	100
Grafic 9. Repartizarea divorțurilor pe cauze, în anul 2020.....	101
Grafic 10. distribuția frecvențelor pentru vârsta participanților.....	207
Grafic 11. nivelul de școlarizare al subiecților cercetării.....	213
Grafic 12. privind. Frecvențele pentru prezența tatălui la evenimentele importante.....	220
Grafic 13. Privind frecvențele pentru menținerea legăturii cu tatăl după separarea părinților.....	225
Grafic 14. privind modalitatea de menținerea legăturii cu tatăl după separarea părinților.....	232
Grafic 15. privind frecvențele pentru aprecierea relației prezente cu tatăl.....	239
Grafic 16. privind Menținerea relației cu tatăl prin legături telefonice.....	244
Grafic 17. privind Frecvența vizitelor tatălui.....	246
Grafic 18. întâlnirile fiului cu tatăl după plecarea tatălui, în urma divorțului.....	250
Grafic 19. privind Frecvența întâlnirilor fiului cu tatăl.....	254
Grafic 20. Percepția calității relației mamă-fiu în prezent.....	256
Grafic 21. activități comune mamă-fiu (sprijinul oferit mamei în activitățile zilnice).....	262
Grafic 22. privind pedepsele aplicate de către mama fiului, în copilărie.....	266

Grafic 23. privind influența plecării tatălui de acasă, în urma divorțului, asupra celorlalți frați ai respondentului.....	272
Grafic 24. privind relațiile respondentului cu frații, în prezent.....	276
Grafic 25. privind timpul de când părinții sunt divorțați.....	284
Grafic 26. privind percepția fiului cu privire la cauzele divorțului dintre părinți.....	289
Grafic 27. Percepția atmosferei familiale anterioare producerii divorțului părinților.....	293
Grafic 28. Frecvența conflictelor parentale	298
Grafic 29. privind simțămintele fiului când a aflat că tatăl va pleca de acasă, în urma divorțului	305
Grafic 30. privind efectele plecării tatălui de acasă, în urma divorțului, asupra fiului	309
Grafic 31. privind susținerea financiară a fiului, de către tată, după plecarea acestuia de acasă, în urma divorțului	316
Grafic 32. privind susținerea financiară a fiului, din partea mamei	320
Grafic 33. Situația școlară a fiului, după plecarea tatălui de acasă, în urma divorțului	326
Grafic 34. Privind situația școlară prezentă, a fiului.....	330

Tabele

Tabel 1. Numărul căsătoriilor și ratele de nupțialitate pe medii de rezidență, în anul 2020 comparativ cu anul 2019.....	32
Tabel 2. Structura nucleelor monoparentale pe tipuri și după numărul de copii, RPL 2011, INS, 2012.....	46
Tabel 3. Analiza comparativă a procedurilor de divorț modern și tradițional, după L. Weitzman (1985).....	61
Tabel 4. Modelul procesului de divorț: cele șase etape.....	66
Tabel 5. Numărul de divorțuri în perioada 2006- 2016 (INS).....	84
Tabel 6. Rata divorțului în perioada 2006–2016 (INS).....	85
Tabel 7. Repartiția după starea civilă (INS).....	86
Tabel 8. Rata divorțialității în România în perioada 2000–2015.....	87
Tabel 9. Rate de divorțialitate (INS) – Rate ale divorțului la mia de locuitori.....	90
Tabel 10. Numărul divorțurilor și ratele de divorțialitate pe medii de rezidență, în anul 2018 comparativ cu anul 2017 (INS).....	92
Tabel 11. Vârsta medie la divorț a soților pe medii de rezidență și sexe, în anii 2017–2018.....	94
Tabel 12. Numărul divorțurilor și ratele de divorțialitate pe medii de rezidență, în anul 2020 comparativ cu anul 2019.....	96
Tabel 13. Căsătoriile pe gen și vârstă în mediul urban și cel rural.....	97
Tabel 14. Cei 16 factori ai adaptării pozitive la divorț.....	111

CAPITOLUL I

DINAMICA ȘI FUNCȚIONALITATEA FAMILIEI

I.1. Familia

Într-un sens larg, atunci când abordăm tematica familiei din perspectivă normativă și dogmatică, identificăm la nivel micro și macrosocietal, acea entitate de sine stătătoare în creuzetul căreia membrii se cualizează în cadrul acestui grup constituit pe baza împărtășirii și transmiterii unor valori și principii comune de coabitare și procreere, de asumare a rolurilor specifice menținerii dinamicii nucleului familial.

Nevoia ființei umane de coabitare și constituire a structurii familiale a reprezentat un deziderat din cele mai îndepărtate epoci și etape ale societăților în curs de dezvoltare și de stabilirea unor norme legislative de reprezentare și recunoaștere a drepturilor fundamentale ale instituției familiei ca entitate particulară, angrenaj important în constituirea nucleului societății ca abordare generală.

Familia se află într-o strânsă legătură cu normele și principiile de funcționare a unei societăți, chiar și în situația în care abordăm această realitate din perspectiva unui spațiu personal a celor ce conviețuiesc sub căminul și protecția familiei.

Când ne naștem, familia este primul mediu social în care venim pe lume, în cadrul familiei preluăm toate obiceiurile și acțiunile, creștem, ne dezvoltăm, iar mai târziu la rândul nostru ne formăm și noi o familie. Familia poate fi locul unde găsim înțelegere, afecțiune, liniște și soluții la tot ceea ce ne frământă și neliniștește. Însă pentru a găsi aceste lucruri amintite, este nevoie ca în familie să existe comunicare și respect reciproc.

1.1.1. Definiții conceptuale

Cercetările privind dinamica politicilor sociale și a societății contemporane în ansamblul său prin schimburile economice și a migrației populației din statul de origine în cel de gazdă, a lăsat o amprentă semnificativă asupra familiei prezente, mai ales în ceea ce privește organizarea, funcționarea dar și modul de abordare a dinamicii asumării rolurilor socio-familiale în contextul prezentelor modificări privind alegerea unor alternative de viață prosperă sau de îmbunătățire a condițiilor de trai.

Sunt autori din spațiul public și de cercetare sociologică care reiterează faptul că familia aflată în această dinamică a schimbării și transformării, traversează o etapă de tatonare în vederea stabilirii unui alt tip de echilibru, chiar dacă familia este prezentată din perspectiva unui declin continuu. Din orizontul teoretic de cercetare sociologică se consideră că familia clasică rămâne cel mai puternic și constant indicator valorizat la nivel micro și macro social.

Se constată faptul că în această perspectivă de abordare a modificărilor survenite la nivelul structurii familiale și valorile acestui nucleu micro-instituțional au suferit schimbări profunde în aproape toate dimensiunile sale de manifestare și autenticitate dogmatică. Se reiterează în spațiul de cercetare sociologică faptul că se constată o devalorizare a căsătoriei, a importanței copiilor, o toleranță majoră asupra înclinațiilor

sexuale premaritale, a căsătoriilor nelegitime, dar o toleranță ridicată și asupra subiectului divorțialității.

Potrivit abordării sociologului român Corina Bistriceanu Pantelimon privind impactul familiei asupra ființei umane, aceasta relevă faptul că familia reprezintă „cea mai pură formă de manifestare a socialului uman, cea care dă profilul celor dintâi forme de conviețuire colectivă”. (Bistriceanu, 2005, p. 152)

Familia este un grup social determinat de trei caracteristici observate cel mai frecvent, susține C. Levi-Strauss, și anume:

- a) își are originea în căsătorie;
- b) cuprinde soțul, soția și copiii care s-au născut din uniunea lor, chiar dacă se poate concepe și prezența în acest nucleu a altor părinți alipiți;
- c) membrii familiei sunt uniți prin legături legale, prin drepturi și obligații de natură economică, religioasă sau altele, printr-o rețea precisă de drepturi și interdicții sexuale și un ansamblu variabil de sentimente psihogenetice cum ar fi dragostea, afecțiunea, respectul, teama (Levi-Strauss, 2014, p. 227 apud Tihan și Tihan, 2004, p. 36).

Susțin faptul că, familia este constituită, din cei doi adulți și copiii acestora, în baza unor norme și cutume socio-civile, practicate la nivelul grupului din care fac parte membrii familiei. În spațiul societal, întâlnim și familia extinsă formată din rude până la gradul patru, raportat la membrii familiei de origine.

Maria Voinea, declară că, familia reprezintă „grupul de persoane unite prin căsătorie, filiație sau rudenie, ce se caracterizează prin comunitate de viață, de sentimente, aspirații și interese, apărând astfel ca o realitate socială distinctă, ca un grup natural și social fundamental, caracteristic tuturor societăților, în care se manifestă multiple relații fundamentale fiind cele de căsătorie și rudenie” (Voinea, 2006, p. 57)

Conform celor două paragrafe de mai sus, consider că sunt asemănătoare, deoarece ambii autori susțin că *familia* este un grup social, își are originea în căsătorie, sau sunt uniți prin căsătorie.

Relațiile de rudenie pot fi numite și relații de *familie* potrivit, celui de-al doilea paragraf de mai sus al Mariei Voinea. Astfel, vărul, unchiul și mătușa, putem spune că fac parte tot din familie, deoarece există relații de rudenie. Însă conform primului paragraf, al lui C. Levi-Strauss, putem afirma că *familia* poate fi și atunci când membrii sunt uniți prin „legături legale, prin drepturi și obligații de natură economică, religioasă sau altele, printr-o rețea precisă de drepturi și interdicții sexuale și un ansamblu variabil de sentimente psihogenetice cum ar fi dragostea, afecțiunea, respectul, teama” (Levi-Strauss, 1979 apud Voinea, 2006, p. 61).

„*Familia* este unicul grup social, caracterizat prin determinări naturale și biologice, în care legăturile de dragoste și consangvinitate dobândesc o importanță primordială.” (Șoitu, Vărămaș, Păun, 2001, p. 9).

Giddens (1997, p. 154) denumeste familia ca fiind „un grup de persoane legate direct prin relații de rudenie, ai cărei adulți își asumă responsabilitatea pentru creșterea copiilor”, iar relațiile de rudenie ca fiind „relații între indivizi, stabilite fie prin căsătorie, fie prin descendență, care întemeiază legături de sânge.”

O perspectivă mai cuprinzătoare este oferită de Adina Băran-Pescaru. Familia reprezintă un grup social „care poate sau nu să includă adulți de ambele sexe (de exemplu, familiile monoparentale), care poate sau nu include unul sau mai mulți copii (de exemplu, cuplurile fără copii), care pot sau nu să fie născuți din căsătorie (de exemplu, copiii adoptați sau copiii unui partener dintr-o căsătorie anterioară). Relația dintre adulți poate sau nu să aibă originea în căsătorie (de exemplu, cuplurile care coabitează), ei pot sau nu să împartă o locuință

comună (de exemplu, cuplurile care fac naveta). Adulții pot sau nu să coabiteze sexual, iar relația poate sau nu să implice sentimente valorizate social, cum sunt: dragostea, atracția, respectul față de părinți și admirația” (Baran-Pescaru, 2004, p. 14).

Caracteristicile unei familii *funcționale* sunt următoarele:

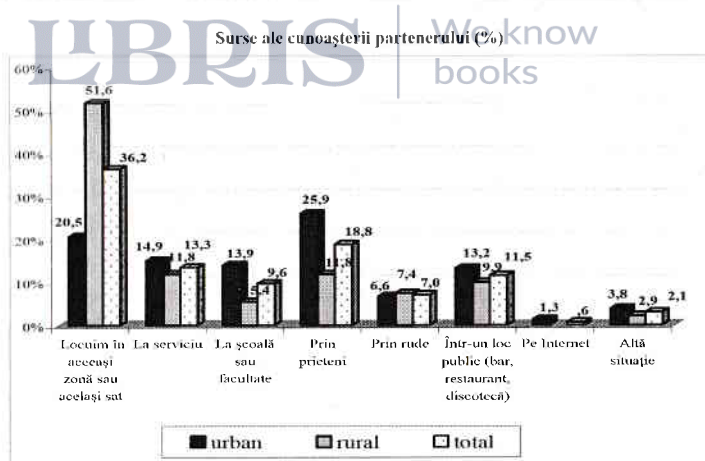
- 1) Aspectele familiei sunt strâns unite între ele, sunt codependente.
- 2) Funcționalitatea familiei nu se implementează doar prin înțelegerea elementelor care au apartenența familiei, ci și prin faptul de a acționa asupra lucrurilor înțelese.
- 3) Comportamentul membrilor familiei este influențat de structura și organizarea acesteia (Popescu, 2009, p. 135).

Consider că funcționalitatea familiei nu implică lipsa problemelor relaționale sau a conflictelor, ci abordarea constructivă a acestora atunci când apar. Comunicarea deschisă și bidirecțională este unul din principalii indicatori ai „sănătății” familiei, în familia disfuncțională deficiențele în comunicare constituind atât o cauză cât și un efect al disfuncționalității.

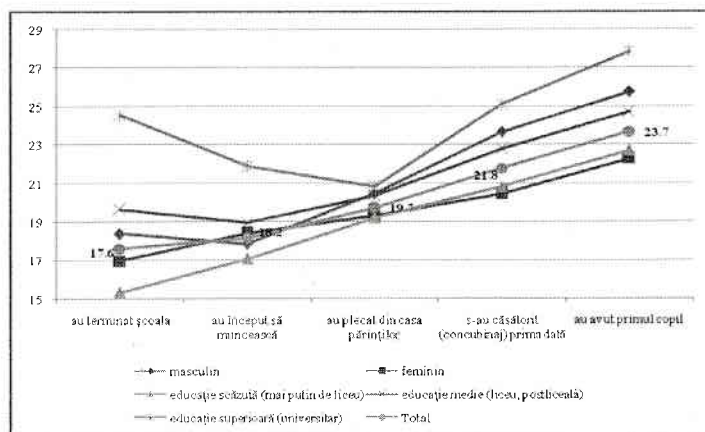
1.1.2. Întemeierea familiei

În mare parte, partenerii se cunosc printre vecini. În privința locuitorilor de la oraș, ei își aleg jumătatea dintre prieteni, pe al doilea loc fiind persoanele din proximitatea casei, ca opțiune în alegerea partenerului de viață. Contează foarte mult și factorii sociali prin care partenerii se cunosc. (Popescu R., 2010, p. 12)

În cele ce urmează, am prezentat câteva studii statistice efectuate în anul 2010, în România, în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții, cu privire la întemeierea familiei, și anume sursele cunoașterii partenerului. (Popescu R., 2010, p. 5–28)

Graficul nr. 1. Surse ale cunoașterii partenerului sursa: revista „Calitatea vieții”, XXI, nr. 1–2, p. 12

Graficul nr. 2. privind momentele apariției primului copil sursa: revista „Calitatea vieții”, XXI, nr. 1–2, p. 12

Interpretarea graficelor de mai sus:

Întemeierea propriei familii are loc în jurul vârstei de 22 ani, primul copil apărând după aproximativ un an și jumă-

tate. Femeile încep viața de familie mai devreme cu aproximativ trei ani, comparativ cu bărbații, confirmând menținerea modelului cultural tradițional. Populația din rural a intrat mai devreme cu aproximativ doi ani în ciclul vieții familiale, diferențele între bărbați și femei sau pe categorii de vârstă în cadrul fiecărei categorii fiind aproximativ aceleași. Vârsta la căsătorie sau la nașterea primului copil este influențată mai degrabă de sex, vârstă, educație și mai puțin de tipul localității de rezidență. Se căsătoresc și au copii mai târziu mai mult bărbații, generațiile mai tinere și cei cu studii superioare. De altfel, vârsta la care se termină școala sau la intrarea pe piața muncii sunt, de asemenea, mai ridicate la categoriile indicate. (Popescu R., 2010, p. 5–28).

În sens general se evidențiază faptul că, după finalizarea studiilor, majoritatea obțin un loc de muncă, la scurt timp (mai puțin de doi ani) părăsesc casa părintească, după încă aproximativ doi ani de viață independentă, se căsătoresc și după alți doi ani, în medie, au primul copil. În cazul celor cu studii superioare, părăsirea familiei părintești are loc mai devreme (odată cu intrarea la facultate), urmată la scurt timp de angajare, actul căsătoriei având loc la o vârstă mai înaintată, dar mai repede după terminarea școlii (după aproximativ 1 an).

1.1.3. Structura familiei

Potrivit Mariei Voinea, familia este „un grup social primar”, ce are o structură bazată pe două criterii:

- **Cantitativ**, referitor la – componența numerică, structura pe generații, rețeaua de statusuri și roluri familiale
- **Calitativ**, referitor la – rolurile care se impart în cadrul familiei și modul de exercitare a autorității

Istoria familiei a fost marcată de aceste elemente de mai sus menționate, însă a făcut diferența formele de constituire și

organizare familială, atât în diferitele perioade istorice cât și în contexte naționale diverse. (Voinea, 2006, p. 89)

În continuare supun atenției cele două criterii, care fac parte din structura familiei. Pentru primul criteriu, cel cantitativ, vom discuta despre componența numerică și structura pe generații.

Componența numerică

Când vorbim despre sisteme familiale, putem spune că de la o societate la cealaltă, au fost diferite, au existat și există oriunde în lume.

Sistemele familiale se diferențiază între ele după următoarele caracteristici:

- Gradul de includere a mediului familial
- Modalitatea de succesiune a moștenirii
- Modul de indicare a rezidenței cuplurilor noi formate
- Modul de exercitare a autorității în cadrul de familie

În fiecare societate, de-a lungul anilor oamenii și-au format proprii modele referitor la: mărimea optimă a populației, la numărul de copii aparținând unei familii, modele după care se formau tradițiile, aspirațiile, cutumele, și întreaga cultură specifică acelei societăți. La bătrânețe, pentru părinți, numărul mare de descendenți putea reprezenta un mare beneficiu de securitate, siguranță și confort, însă de cealaltă parte și întâmpinarea dificultăților materiale greu de asumat și depășit. (Voinea, 2006, p. 91).

Formele de trai familial, au evoluat mult de-a lungul anilor, ieșind în evidență „influențele sociale și culturale multiple”. Familia a evoluat de la o formă mai largă cu descendență mare, cu cel puțin trei generații, cu o diviziune strictă a autorităților și a rolurilor familiale, acestea din punct de vedere structural, iar din punct de vedere nuclear la o formă restrânsă, formată din două generații și cu o descendență redusă. Referitor la componența numerică, talia variază de la aspectul larg al fami-

liei extinse, acolo unde sunt reunite 30–40 de persoane chiar într-o singură unitate familială, la aspectul restrâns – nuclear, format din 3–4 persoane. (Voinea, 1993, p. 121)

Familia nucleară, astăzi este răspândită tot mai mult în lume. Antropologul, G.P. Murdock a avansat generalizarea termenului de familie nucleară care poate permite, formarea celor patru funcții fundamentale ale familiei în vederea unei vieți sociale: funcția sexuală, funcția economică, funcția reproductivă și cea educațională. Dacă nu ar exista funcția reproductivă și sexuală, „societatea s-ar stinge”, „fără funcția economică, viața ar înceta, fără cea educațională, cultura s-ar sfârși” (Voinea, 2006, p. 109)

În cele ce urmează, am prezentat ceea ce a însemnat familia în anumite tipuri de societăți, și ce reprezintă familia în prezent, conform celor spuse de Maria Voinea (2006): *În societățile tradiționale*, pe plan economic „familia era deplin autonomă, se ocupa de exploatarea agricolă și asigura existența tuturor membrilor ei prin munca în comun în gospodăria familială. Socializarea prin familie comporta atât formarea profesională propriu-zisă, cât și transmiterea către descendenți a unor principia, norme și reguli morale și religioase necesare integrării lor optime în viața familială și cea socială „(Voinea, 1993, p. 124)

În *Europa premodernă*, căsătoria începea de regulă ca un aranjament în scopul deținerii proprietăților, apoi următorul pas era creșterea copiilor, și la final dragostea. Din nefericire, puțini parteneri se căsătoreau „din dragoste”. Așadar, cei care se căsătoreau din dragoste autentică erau o minoritate, însă pe măsura cunoașterii și a trecerii timpului mulți ajungeau să dobândească sentimente de dragoste unul pentru altul, în timp ce se ocupau cu creșterea copiilor și de activitățile gospodărești. „În contrast, în marea parte a *Occidentului modern*, căsătoria debuta prin adoptarea sentimentelor de dragoste, continua cu creșterea copiilor (acolo unde ei exista), și se termina adesea

cu probleme referitoare la proprietate, punct în care dragostea este absent sau doar o amintire îndepărtată” (Giddens, 1995, p. 156–157, apud Voinea, 2006, p. 163).

În *societatea modernă*, ca urmare a unor mari modificări economice și sociale, structura și funcțiile familiei se reasează, își schimbă dimensiunea și sensul. Referitor la situația geografică și socială, mobilitatea societății moderne a restructurat familiile care au devenit mai actuale noilor cerințe (Lungu, 2003, p. 113). Secolul XX-lea a scindat unitatea dintre familie și job, a ajutat la evoluția modelelor tradiționale, și chiar apariția unor noi modele familiale. Dintre toate aceste modele familiale, cele mai întâlnite sunt familiile monoparentale și cele fără descendenți, considerate cu problemă de structură.

Structurile familiale atipice pot avea următoarele forme:

- Mama cu copil (copii)
- Tată cu copii (copii)
- Un cuplu marital fără descendenți
- Doi sau mai mulți frați (surori) orfani neinstituționalizați

Așadar Maria Voinea, spune că „primele situații de mai sus indică tipuri de familii monoparentale, rezultate prin: decesul unuia din părinți, părăsirea, abandonul familiei, nașterea în afara familiei (cazul fetelor tinere). Diversitatea și complexitatea realității ne oferă tipuri și frecvențe diferite de la o zona geografică la alta, de la o comunitate socială la alta” (Voinea, 2006, p. 13)

Nu în ultimul rând, voi aborda „familia” în România. Prin urmare, în etapele preindustriale ale dezvoltării sociale, familia avea o trăsătură aparte, caracterizată printr-o descendență numeroasă apreciată pozitiv ca forță de muncă necesare unei economii casnice închise. „Secolul nostru și procesele de industrializare și urbanizare au determinat mutații în sfera vieții de familie prin antrenarea masivă în producție a femeilor, mobilitatea socială, creșterea duratei de instruire au contribuit

la scăderea natalității, la schimbarea opticii față de mărimea familiei, la asumarea unor riscuri și la găsirea unor subterfugii pentru eludarea legislației interzicerii avorturilor, abrogată în decembrie 1989” (Voinea, 2006, p. 168).

Structura pe generații

Structura familiei pe generații, poate varia de la o formă extinsă la una restrânsă, de la societățile tradiționale la cele moderne, având un specific istoric și social-cultural. Ținând cont de: durata medie de viață, vârsta în momentul căsătoriei, perioada necesară procreării, într-o familie pot coexista patru sau cinci generații. Conviețuirea mai multor membri ai familiei în același spațiu locativ limitat, pregătește un teren al divergențelor între aceștia: de ordin material: locuință, venituri, de ordin psihic și social, care din acestea pot reieși: neînțelegeri, diverse opinii contradictorii, conflicte, etc. Unele dintre aceste divergențe, sunt oarecum justificate prin diferența experiențelor de viață, nivelul de educație, atitudini și certitudini stabilite de independența economică a tinerilor, de procesele de modernizare și schimbare. În urma unor studii de specialitate, s-au format idei prin care unele popoare, le sunt specifice, modelul extins de familie sau, deopotrivă modelul conjugal, redus. (Voinea, 2006, p. 172).

În continuare, Voinea M. prezintă avantajele și dezavantajele modelului familial extins, clasate astfel:

Avantaje:

1. Capacitate dezvoltată în a oferi servicii sociale membrilor familiei: îngrijirea bolnavilor, copiilor, și persoanelor vârstnice.
2. Posibilitatea de achiziționare și deținere a unor resurse mai mari.